

Kippenlevers eten met een nummer op je rug

Wat heeft de jarenlang in Nederland uitgestorven gewaande brede geelgerande waterroofkever nodig om te overleven? Bij Uffelte zoeken ze het uit.

JAN WILLEM HORSTMAN

Ben je een brede geelgerande waterroofkever in een venetje bij Uffelte, dan bof je maar. Met regelmaat krijgen deze grootste roofkevers van Europa daar iets voorgeschoteld waar ze stapeldol op zijn: kippenlevers. Daar staat wel iets tegenover. De kevers die hebben toegehaapt, moeten accepteren dat ze de rest van hun leven met een nummer op hun rug rondzwemmen. „Dat nummer is klein en komt op hun dekschild. Daar merken ze niets van”, zegt de in Uffelte opgegroeide ecoloog Gijs van Dijk (31).

Het nummeren van de beesten gebeurt niet zomaar. Het maakt deel uit van een onderzoek naar deze diersoort die tientallen jaren in Nederland uitgestorven leek. Het was Van Dijk die in 2005 deze bijzondere kevers herontdekte. Als student milieukunde logeerde hij in de zomer bij zijn ouders en hij trok erop uit om in een nabijgelegen ven kevers te vangen. „Puur uit interesse. Ik wilde weten wat voor kevers daar leefden.” Groot was de opwinding toen hij kort daarna in zijn ven een colafles gemaakte val wel twee heel bijzondere exemplaren aantrof. Ingeschakelde kenners gaven uitsluitsel: Van Dijk was gestuit op een soort die sinds 1967 in Nederland niet meer was aangetroffen: de brede geelgerande waterroofkever.

Het dier is zo'n 4,5 centimeter lang en ruim drie centimeter breed

De brede geelgerande waterroofkever leek uitgestorven in Nederland.

De larve van de kever is een kieskeurige eter.

‘Een droom voor een onderzoeker. Ik voel me soms net een detective’

en daarmee de grootste van alle zeven soorten geelgerande waterroofkevers. Na de ontdekking in 2005 werden door stichting EIS Nederland en Van Dijk vijftig plekken in ons land onderzocht waar het dier

wellicht ook zou kunnen bivaakken. Op vier plekken werden in totaal enkele tientallen van deze bijzondere kevers gevonden en al die locaties liggen in Drenthe. „Nee, de exacte plekken geef ik niet aan. Dan komen er misschien liefhebbers op af die zo'n kever graag in hun collectie willen”, zegt Van Dijk. De betrokken kevers zijn zeldzaam in Nederland en in grote delen van Europa holt de populatie achteruit. Waarom dat gebeurt, is niet helemaal duidelijk. Van Dijk probeert nu met zijn collega-onderzoeker Hein van Kleef (42) te achterhalen wat er moet ge-

Gijs van Dijk op weg naar mede-onderzoeker Hein van Kleef en stagiair Jullian die in hun bootjes de fuiken uitzetten en weer legen. FOTO HOLLANDE HOOGTEHERMAN ENGBERS

beuren om deze internationaal beschermde dieren te redden van de ondergang. De financiers zijn de provincie Drenthe, het ministerie van economische zaken en Natuurmonumenten.

Het onderzoek richt zich op de knelpunten in de levenscyclus van de bijzondere kever, die in gezonde toestand een jaar of drie oud kan worden. „Weet je wat die knelpun-

ten zijn, dan kunnen instanties ook effectieve maatregelen nemen bij het natuurbeheer”, legt Van Kleef uit. Bij laboratoriumonderzoek met larven uit Letland stelden Van Dijk en Van Kleef al vast dat de larven van de brede geelgerande waterroofkever wat betreft voedsel zeer eenkenig zijn. Ze willen alleen kokerjuffers, een soort vlinder. Zijn die er te weinig, dan groeien de larven onvol-

doende. Belabberd is dat het met de kokerjuffers ook niet crescendo gaat. Hun populatie daalt eveneens, mogelijk als gevolg van verzuring en bemesting.

Sinds dit voorjaar zijn beide onderzoekers met twee medewerkers actief in en bij een ven in Uffelte. Om de twee weken plaatsen ze daar 32 fuiken. In de fuiken zitten kippenlevers, want zoals zoveel roofinsecten

zijn brede geelgerande waterroofkevers hier ook gek op. Een dag na plaatsing worden de fuiken geleegd en krijgen alle geelgerande waterroofkevers met secondelijm een klein nummertje op hun dekschild geplakt. Van Dijk: „In het ven dat wij hebben uitgekozen, zitten vier soorten geelgerande waterroofkevers. Ze krijgen allemaal een nummertje, dus niet alleen de brede.” Iedere ke-

ver wordt gemeten en gewogen en daarna teruggezet in het water. „Door dit lange tijd te doen, kun je erachter komen waar het misgaat in de levenscyclus. En ook of de verschillende soorten brede waterroofkevers wellicht concurrerend zijn.” Van Kleef: „Het is echt een puzzel, waarbij we vanaf nul zijn begonnen. Een droom voor een onderzoeker. Ik voel me soms net een detective.”